YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

14 päivänä syyskuuta 2000 *

Asiassa C-238/98,

jonka Tribunal administratif de Châlons-en-Champagne (Ranska) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Hugo Fernando Hocsman

vastaan

Ministre de l'Emploi et de la Solidarité

ennakkoratkaisun EY:n perustamissopimuksen 52 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 43 artikla) tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja D. A. O. Edward (esittelevä tuomari) sekä tuomarit J. C. Moitinho de Almeida, C. Gulmann, J.-P. Puissochet ja P. Jann,

julkisasiamies: F. G. Jacobs,
kirjaaja: apulaiskirjaaja H. von Holstein,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Hocsman, edustajanaan asianajaja G. Chemla, Châlons-en-Champagne,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston jaostopäällikkö K. Rispal-Bellanger ja saman osaston tehtävään määrätty A. de Bourgoing,

— Espanjan hallitus, asiamiehenään valtionasiamies M. López-Monís Gallego,

— Italian hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön diplomaattisten riita-asioiden osaston osastopäällikkö, professori U. Leanza, avustajanaan valtionasiamies D. Del Gaizo,

— Suomen hallitus, asiamiehinään valtionasiamiehet H. Rotkirch ja T. Pynnä,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään Assistant Treasury Solicitor J. E. Collins, avustajaan barrister R. Thompson,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellinen pääneuvonantaja A. Caeiro ja oikeudellisen yksikön virkamies B. Mongin,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Hocsmanin, edustajanaan asianajaja G. Chemla, Ranskan hallituksen, asiamiehenään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston tehtävään määrätty C. Bergeot, Espanjan hallituksen, asiamiehenään M. López-Monís Gallego, Italian hallituksen, asiamiehenään D. Del Gaizo, Alankomaiden hallituksen, asiamiehenään ulkoasiainministeriön oikeudellinen neuvonantaja M. A. Fierstra, ja komission, asiamiehenään B. Mongin, 17.6.1999 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 16.9.1999 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Tribunal administratif de Châlons-en-Champagne on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 23.6.1998 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 7.7.1998, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla ennakkoratkaisukysymyksen EY:n perustamissopimuksen 52 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 43 artikla) tulkinnasta.

2 Tämä kysymys on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Hocsman ja Ranskan Ministre de l'Emploi et de la Solidarité (jäljempänä työllisyys- ja solidaarisuusministeri) ja joka koskee päätöstä, jolla Hocsmanilta evättiin oikeus harjoittaa lääkärin ammattia Ranskassa.

Yhteisön oikeus

3 EY:n perustamissopimuksen 52 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Jäljempänä olevien määräysten mukaisesti siirtymäkauden aikana poistetaan asteittain rajoitukset, jotka koskevat jäsenvaltion kansalaisen vapautta sijoittautua toisen jäsenvaltion alueelle. — —

— — sijoittautumisvapauteen kuuluu oikeus ryhtyä harjoittamaan ja harjoittaa itsenäistä ammattia — — niillä edellytyksillä, jotka sijoittautumisvaltion lainsäädännön mukaan koskevat sen kansalaisia."

4 EY:n perustamissopimuksen 57 artiklan 1 ja 3 kohdassa (joista on muutettuna tullut EY 47 artiklan 1 ja 3 kohta) määrätään seuraavaa:

"1. Helpottaakseen itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi ryhtymistä ja toimintaa itsenäisenä ammatinharjoittajana neuvosto antaa 189 b artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen direktiivejä tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta.

— —

3. Lääkärin ammattia, lääketieteeseen liittyviä ammatteja ja apteekkialan ammatteja koskevien rajoitusten asteittainen poistaminen riippuu niiden harjoittamisen edellytysten yhteensovittamisesta eri jäsenvaltioissa."

5 Lääkäreiden vapaan liikkuvuuden sekä heidän tutkintotodistustensa, todistustensa ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojensa vastavuoroisen tunnustamisen helpottamisesta 5 päivänä huhtikuuta 1993 annettua neuvoston direktiiviä 93/16/ETY (EYVL L 165, s. 1) sovelletaan sen 1 artiklan mukaan lääkärintoimeen, jota jäsenvaltioiden kansalaiset harjoittavat itsenäisenä ammatinharjoittajana tai palkattuna työntekijänä.

6 Direktiivin 93/16/ETY 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Jokaisen jäsenvaltion on tunnustettava sellaiset tutkintotodistukset, todistukset ja muut muodollista kelpoisuutta osoittavat asiakirjat, jotka on annettu jäsenvaltioiden kansalaisille toisessa jäsenvaltiossa 23 artiklan mukaisesti ja jotka on mainittu 3 artiklassa, siten, että kyseinen pätevyystodistus antaa jäsenvaltion alueella saman oikeuden lääkärintoimen aloittamiseen ja sen harjoittamiseen kuin jäsenvaltion itsensä antamat pätevyystodistukset."

7 Direktiivin 93/16/ETY III osaston otsikkona on "Lääkärintointa koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittaminen", ja kyseiseen osastoon kuuluvat 23 ja 24 artikla koskevat niitä edellytyksiä, jotka lääketieteellisen koulutuksen on täytettävä, jotta muissa jäsenvaltioissa tunnustetaan tämän koulutuksen jälkeen annettava tutkintotodistus, todistus tai muu muodollista kelpoisuutta osoittava asiakirja. Direktiivin 93/16/ETY 23 artikla koskee lääketieteen perustutkinnosta annettavia tutkintotodistuksia, todistuksia tai muita muodollista kelpoisuutta osoittavia asiakirjoja, kun taas kyseisen direktiivin 24 artikla koskee lääketieteen erikoisalojen tutkintotodistuksia, todistuksia tai muita muodollista kelpoisuutta osoittavia asiakirjoja.

8 Direktiivin 93/16/ETY 23 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltioiden on vaadittava henkilöiltä, jotka ryhtyvät harjoittamaan lääkärintointa tai harjoittavat sitä, että heillä on 3 artiklassa tarkoitettu tutkintotodistus, todistus tai muu sellainen muodollista kelpoisuutta osoittava asiakirja lääketieteessä, joka takaa, että asianomainen on koulutuksensa aikana saanut:

a) riittävät tiedot lääketieteen perustana olevista tieteenaloista ja hyvät tiedot tieteellisistä menetelmistä, mukaan lukien biologisten toimintojen arvioimisen periaatteet, tieteellisesti todistettujen asioiden arviointi ja tietojen analysointi;

b) riittävät tiedot terveen ja sairaan ihmisen rakenteesta, toiminnoista ja käyttäytymisestä sekä ihmisen terveydentilan ja fyysisen ja sosiaalisen ympäristön välisestä yhteydestä;

c) riittävät tiedot kliinisissä oppiaineissa ja menetelmissä selkeän käsityksen muodostamiseksi psyykkisistä ja fyysisistä sairauksista sekä riittävät lääketieteelliset tiedot sairauksien ennaltaehkäisyn, diagnosoinnin ja hoidon sekä ihmisen lisääntymisen kannalta;

d) soveltuvan, sairaalassa asianmukaisessa valvonnassa hankitun kliinisen kokemuksen.

2. Tällaisen lääketieteellisen koulutusajan on käsitettävä vähintään kuusi vuotta tai 5 500 tuntia teoreettista ja käytännöllistä opetusta yliopistossa tai yliopiston valvonnassa.

3. Kyseiseen koulutukseen hyväksymisen edellytyksenä on, että hakijalla on tutkintotodistus tai todistus, jonka perusteella hänellä on oikeus tulla hyväksytyksi jäsenvaltion yliopistoihin kyseiselle opintoalalle.

4. Jos henkilö on aloittanut opintonsa ennen 1 päivää tammikuuta 1972, 2 kohdassa tarkoitettu koulutus voi sisältää kuusi kuukautta kestävän täysipäiväisen yliopistotasoisen käytännön koulutuksen toimivaltaisten viranomaisten valvonnassa.

5. Tällä direktiivillä ei rajoiteta jäsenvaltioiden mahdollisuutta myöntää omalla alueellaan säännöstensä mukaisesti lääkärintoimen harjoittamisen aloittamista tai sen harjoittamista koskevia helpotuksia henkilöille, joilla on tutkintotodistus, todistus tai muu muodollista kelpoisuutta osoittava asiakirja, jota ei ole hankittu jäsenvaltiossa."

9 Direktiivin 93/16/ETY 24 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että lääketieteen erikoisalojen tutkintotodistuksen, todistuksen tai muun muodollista kelpoisuutta osoittavan asiakirjan antamiseen johtava koulutus täyttää vähintään seuraavat vaatimukset:

a) sen edellytyksenä on kuuden vuoden opintojen suorittaminen 23 artiklassa mainitun koulutusohjelman puitteissa; kun kyse on hammas-, suu- ja leukakirurgian erikoislääkärin tutkintotodistuksen, todistuksen tai muun muodollista kelpoisuutta osoittavan asiakirjan antamiseen johtavasta koulutuksesta (lääketieteen ja hammaslääkärin peruskoulutus), sen edelly-

tyksenä on lisäksi hammaslääkärintointa koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 25 päivänä heinäkuuta 1978 annetun neuvoston direktiivin 78/687/ETY 1 artiklassa tarkoitetun hammaslääkärinkoulutuksen suorittaminen;

b) se käsittää teoreettista ja käytännöllistä opetusta;

c) se suoritetaan täysipäiväisenä opiskeluna toimivaltaisten viranomaisten tai toimielinten valvonnassa liitteessä I olevan 1 kohdan mukaisesti;

d) se suoritetaan yliopistollisessa laitoksessa, opetussairaalassa tai tarvittaessa toimivaltaisten viranomaisten tai toimielinten tätä tarkoitusta varten hyväksymässä terveydenhuollon yksikössä;

e) se sisältää erikoistumiskoulutukseen osallistuvan lääkärin henkilökohtaisen osallistumisen kyseisten laitosten toimintaan ja tehtäviin.

2. Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että saadakseen lääketieteen erikoisalojen tutkintotodistuksen, todistuksen tai muun muodollista kelpoisuutta osoittavan asiakirjan asianomaisella on oltava jokin 23 artiklassa tarkoitetuista tutkintotodistuksista, todistuksista tai muista muodollista kelpoisuutta osoittavista asiakirjoista; kun kyse on hammas-, suu- ja leukakirurgian erikoislääkärin tutkintotodistuksen, todistuksen tai muun muodollista kelpoisuutta osoittavan asiakirjan antamisesta (lääketieteen ja hammaslääkärin peruskoulutus), sen edellytyksenä on lisäksi, että asianomaisella on jokin direktiivin 78/687/ETY 1 artiklassa tarkoitetuista hammaslääkärin tutkintotodistuksista, todistuksista tai muista muodollista kelpoisuutta osoittavista asiakirjoista."

Kansallinen oikeus

10 Kansanterveyslain (code de la santé publique) L. 356 §:ssä säädetään seuraavaa:

"Oikeutta harjoittaa lääkärin, hammaskirurgin tai kätilön ammattia Ranskassa ei ole sillä,

1. jolla ei ole — — L. 356-2 §:ssä mainittua tutkintotodistusta, todistusta tai muuta muodollista kelpoisuutta osoittavaa asiakirjaa — —,

2. joka ei ole Ranskan kansalainen tai Euroopan talousyhteisön jonkin jäsenvaltion kansalainen tai Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen liittyneen jonkin muun valtion kansalainen — —

— — ."

11 Saman lain L. 352-2 §:n mukaan lääkärin ammatin harjoittamista varten vaaditut tutkintotodistukset, todistukset ja muut muodollista kelpoisuutta osoittavat asiakirjat ovat joko ranskalainen valtiollinen lääkärin tutkintotodistus tai, jos asianomainen on Euroopan yhteisön jonkin jäsenvaltion tai Euroopan talous-

alueesta tehtyyn sopimukseen liittyneen jonkin muun valtion kansalainen, jonkin näistä valtioista antama lääkärin tutkintotodistus, todistus tai muu muodollista kelpoisuutta osoittava asiakirja, joka on terveysministerin ja yliopistoja koskevista asioista vastaavan ministerin yhteisellä päätöksellä merkitty yhteisön velvoitteiden tai Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen perustuvien velvoitteiden mukaisesti laadittuun luetteloon.

Kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä oleva asia

12 Asiakirjavihkosta ilmenee, että Hocsmanilla on Buenos Airesin yliopiston (Argentiina) vuonna 1976 lääketieteellisestä tiedekunnasta saatu sikäläinen lääketieteen tohtorin tutkintotodistus ja Barcelonan yliopiston (Espanja) vuonna 1982 antama urologian erikoislääkärin tutkintotodistus.

13 Syntyperältään argentiinalainen Hocsman sai Espanjan kansalaisuuden vuonna 1986 ja tämän jälkeen Ranskan kansalaisuuden vuonna 1998.

14 Espanjan viranomaiset tunnustivat vuonna 1980 Hocsmanin argentiinalaisen tutkintotodistuksen espanjalaista lääketieteessä ja kirurgiassa suoritetusta yliopistotutkinnosta annettavaa todistusta vastaavaksi, minkä ansiosta Hocsman pystyi toimimaan lääkärinä Espanjassa ja päästä siellä erikoislääkärin koulutukseen.

15 Koska Hocsman ei erikoislääkäriksi opiskellessaan ollut Espanjan kansalainen, hänelle vuonna 1982 annettu urologian erikoislääkärin muodollista kelpoisuutta osoittava asiakirja oli akateeminen todistus. Saatuaan Espanjan kansalaisuuden

Hocsman sai vuonna 1986 oikeuden toimia urologian erikoislääkärinä Espanjassa.

16 Eri selvitysten mukaan Hocsman työskenteli muutaman vuoden Espanjassa. Muutettuaan Ranskaan vuonna 1990 hän on toiminut urologisen kirurgian erikoisalalla tehtävään määrättynä ja assistenttina eri ranskalaisissa sairaaloissa, ja vuoden 1991 marraskuusta Laonin keskussairaalassa.

17 Tullakseen kirjatuksi kansallisen lääkäriliiton rekisteriin lääkärintoimen harjoittamiseksi Ranskassa Hocsman oli useaan otteeseen yhteydessä Ranskan viranomaisiin.

18 Työllisyys- ja solidaarisuusministeri ilmoitti 27.6.1997 päivätyllä kirjeellään kieltäytyvänsä antamasta Hocsmanille oikeutta toimia lääkärinä Ranskassa sillä perusteella, että Hocsman ei täyttänyt kansanterveyslain L. 356 §:ssä säädettyjä edellytyksiä, koska hänellä ei argentiinalaisen tutkintotodistuksensa perusteella ole oikeutta toimia lääkärinä Ranskassa.

19 Koska Tribunal administratif de Châlons-en-Champagne, jota vaaditaan kumoamaan tämä päätös, katsoo asian ratkaisun edellyttävän yhteisön oikeuden tulkintaa, se on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

" — — merkitseekö jonkin jäsenvaltion tunnustama tutkintotodistuksen vastaavuus sitä, että toisen jäsenvaltion on Rooman sopimuksen 52 artiklan perusteella tutkittava, vastaavatko ne kokemus ja pätevyys, jotka tällä vastaavana pidetyllä tutkintotodistuksella osoitetaan, kansallisten tutkintotodistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen saamisen edellyttämää

kokemusta ja pätevyyttä, erityisesti tilanteessa, jossa henkilöllä, jonka tutkintotodistuksen vastaavuus on tunnustettu, on jossakin jäsenvaltiossa hankittua erikoistumiskoulutusta osoittava tutkintotodistus, joka kuuluu tutkintotodistusten vastavuoroista tunnustamista koskevan direktiivin soveltamisalaan?"

Ennakkoratkaisukysymys

20 Hocsman pitää ristiriitaisena sitä, että samalla kun hän on jo vuosia toiminut laillisesti urologian erikoislääkärin tehtävissä eri sairaaloissa Ranskassa, hänen hakemuksensa kansallisen lääkäriliiton rekisteriin merkitsemisestä on kuitenkin hylätty. Hocsman vetoaa perustamissopimuksen 52 artiklaa koskevaan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön ja erityisesti asiassa C-340/89, Vlassopoulou, 7.5.1991 annettuun tuomioon (Kok. 1991, s. I-2357) ja asiassa C-319/92, Haim, 9.2.1994 annettuun tuomioon (Kok. 1994, s. I-425) ja esittää, että se, että Ranskan viranomaiset ovat kieltäytyneet tunnustamasta hänen argentiinalaista lääkärin tutkintotodistustaan, on sekä perustamissopimuksen kyseisen määräyksen tarkoituksen että sanamuodon vastaista.

21 Edellä mainitussa asiassa Vlassopoulou annetun tuomion 16 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin totesi, että perustamissopimuksen 52 artiklaa on tulkittava siten, että jäsenvaltion, jolle on jätetty sellaisen ammatin harjoittamista koskeva lupahakemus, jonka harjoittamisen alkamisen edellytyksenä kansallisen oikeuden mukaan on tutkintotodistus tai tietty ammatillinen pätevyys, on otettava huomioon sellaiset tutkintotodistukset, todistukset ja muut muodollista kelpoisuutta osoittavat asiakirjat, jotka asianomainen on hankkinut harjoittaakseen samaa ammattia toisessa jäsenvaltiossa, siten, että jäsenvaltio vertaa näiden todistusten osoittamaa asiantuntemusta kansallisissa säännöissä edellytettyihin tietoihin ja taitoihin.

22 Samaa periaatetta noudattaen yhteisöjen tuomioistuin totesi edellä mainitussa asiassa Haim antamansa tuomion 28 kohdassa, että kansallisten toimivaltaisten viranomaisten on sen selvittämiseksi, onko kansallisessa lainsäädännössä sää-

dettyä harjoittelua koskeva velvoite täytetty, otettava huomioon asianomaisen ammatillinen kokemus, johon on luettava mukaan hänen muussa jäsenvaltiossa hankkimansa kokemus.

23 Koska tämä oikeuskäytäntö on vahvistettu useaan kertaan (ks. viimeksi asia C-234/97, Fernández de Bobadilla, tuomio 8.7.1999, Kok. 1999, s. I-4773, 29—31 kohta), on täysin vakiintunutta, että jäsenvaltion viranomaisten, joille yhteisön kansalainen on tehnyt sellaisen ammatin harjoittamista koskevan lupahakemuksen, jonka harjoittamisen aloittamisen edellytyksenä kansallisen lainsäädännön mukaan on tutkintotodistus tai tietty ammatillinen pätevyys tai tietynpituinen käytännön kokemus, on otettava huomioon kaikki tutkintotodistukset, todistukset ja muut kelpoisuutta osoittavat asiakirjat samoin kuin asianomaisen henkilön asian kannalta merkityksellinen kokemus, siten, että viranomaiset vertaavat näistä todistuksista ilmenevää pätevyyttä ja tätä kokemusta kansallisessa lainsäädännössä edellytettyihin tietoihin ja taitoihin.

24 On tärkeää korostaa, että tämä oikeuskäytäntö on vain oikeuskäytännön ilmaus perustamissopimuksessa määrättyihin perusvapauksiin erottamattomasti liittyvästä periaatteesta.

25 Espanjan hallitus ja Italian hallitus, joita Ranskan hallitus suullisessa käsittelyssä tuki, esittävät, että tämä periaate ei sovellu nyt käsiteltävänä olevaan asiaan. Silloin kun on olemassa tutkintotodistusten vastavuoroista tunnustamista koskeva direktiivi, kuten direktiivi 93/16/ETY, ja jos asianomaisen henkilön muodollista kelpoisuutta osoittava asiakirja ei täytä kyseisessä direktiivissä asetettuja edellytyksiä, asianomainen henkilö ei voi välittömästi vedota yhteisön perusvapauksia koskeviin perustamissopimuksen määräyksiin.

26 Kyseiset hallitukset katsovat, että perustamissopimuksen 57 artiklan 3 kohdassa asetetaan lääkärin ammatin, lääketieteeseen liittyvien ammattien ja apteekkialan ammattien harjoittajien vapaalle liikkuvuudelle tiettyjä edellytyksiä, joita on täsmennetty johdetussa oikeudessa, ja ne päättelevät tästä, että henkilöt, joita asia koskee, voivat vedota vapaaseen liikkuvuuteen vain johdetussa oikeu-

dessa — eli nyt kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevassa asiassa direktiivissä 93/16/ETY — säädetyn menettelyn ja siinä säädettyjen yksityiskohtien mukaisesti.

27 Nämä hallitukset väittävät, että yhteisöjen tuomioistuimen kyseinen oikeuskäytäntö koskee asianajajan (josta oli kyse edellä mainitussa asiassa Vlassopoulou annetussa tuomiossa) tai kiinteistönvälittäjän (ks. asia C-104/91, Aguirre Borrell ym., tuomio 7.5.1992, Kok. 1992, s. I-3003) ammatin kaltaisia ammatteja, joiden osalta ei kyseisen oikeuskäytännön syntyhetkellä ollut olemassa yhteensovittamista tai tutkintotodistusten vastavuoroista tunnustamista koskevaa direktiiviä. Tällä oikeuskäytännöllä ei tämän vuoksi ole merkitystä siltä osin kuin kyse on lääkäreiden vapaasta liikkuvuudesta, jonka osalta direktiivissä 93/16/ETY määritetään tyhjentävästi sekä ne, joilla on oikeus tähän vapauteen, että ne, joilla tätä vapautta ei ole.

28 Kyseiset hallitukset lisäävät, että lääkärin ammatin, lääketieteeseen liittyvien ammattien ja apteekkialan ammattien harjoittajien osalta perustamissopimuksen 57 artiklan 3 kohdassa määrätyllä rajoituksella pyritään takaamaan terveyden suojelun korkea taso, joka on yksi yhteisölle EY:n perustamissopimuksen 3 artiklassa (sen o alakohdassa, josta on muutettuna tullut EY 3 artiklan p alakohta) nimenomaisesti määrätyistä tavoitteista. Tämän tavoitteen saavuttaminen vaarantuisi, jos hyväksyttäisiin se, että lääkärin ammattia ja lääketieteeseen liittyviä ammatteja harjoitettaisiin noudattamatta sovellettavissa direktiiveissä säädettyjä edellytyksiä.

29 Suomen hallitus, Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus ja komissio sen sijaan katsovat, että perustamissopimuksen 52 artiklassa jäsenvaltioille asetetut tutkintotodistusten vastavuoroista tunnustamista koskevat velvoitteet ovat voimassa, olipa asiasta olemassa yhteisön direktiivejä tai ei. Komission mukaan olisi ristiriitaista, että tutkintotodistusten vastavuoroista tunnustamista koskevan direktiivin olemassaololla olisi sijoittautumisvapauden kannalta rajoittava vaikutus ja että direktiivin takia sellaiset yhteisön kansalaiset, joilla on direktiivissä asetettuja edellytyksiä vastaamaton tutkintotodistus, eivät voisi vedota tämän tuomion 23 ja 24 kohdassa mainittuun periaatteeseen, vaikka he varmastikin olisivat voineet vedota siihen, jos tällaista direktiiviä ei olisi olemassa.

30 Näiden seikkojen johdosta on täsmennettävä tämän tuomion 23 ja 24 kohdassa mainitun periaatteen soveltamisalaa.

31 Vaikka on totta, että kyseistä periaatetta on sovellettu asioissa, jotka koskivat ammatteja, joiden harjoittamisen osalta ei kyseisinä aikoina ollut olemassa yhdenmukaistamis- tai yhteensovittamistoimia, tämä periaate ei kuitenkaan voi menettää osaa oikeudellisesta merkityksestään siitä syystä, että on annettu tutkintotodistusten vastavuoroista tunnustamista koskevia direktiivejä.

32 Tällaisilla direktiiveillä nimittäin pyritään, kuten perustamissopimuksen 57 artiklan 1 kohdasta ilmenee, helpottamaan itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi ryhtymistä ja toimintaa itsenäisenä ammatinharjoittajana ja näin ollen helpottamaan muiden jäsenvaltioiden kansalaisten jo olemassa olevia mahdollisuuksia ryhtyä harjoittamaan kyseisiä ammatteja. Tätä varten yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että silloin kun perustamissopimuksen 52 artiklassa tarkoitettu sijoittautumisvapaus voidaan taata jäsenvaltiossa joko voimassa olevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten nojalla taikka julkishallinnon tai ammatillisten yhteenliittymien noudattaman käytännön perusteella, yhteisön oikeuden soveltamisalaan kuuluvaa henkilöä ei voida estää käyttämästä tehokkaasti tätä oikeutta ainoastaan sillä perusteella, että perustamissopimuksen 57 artiklassa tarkoitettuja direktiivejä ei tietyn ammatin osalta ole vielä annettu (asia 71/76, Thieffry, tuomio 28.4.1977, Kok. 1977, s. 765, 17 kohta; Kok. Ep. III, s. 385).

33 Sellaisilla direktiiveillä, joissa vahvistetaan tutkintotodistusten vastavuoroista tunnustamista koskevia sääntöjä ja edellytyksiä, otetaan siis käyttöön järjestelmä, jossa jäsenvaltiot velvoitetaan hyväksymään tiettyjen tutkintotodistusten vastaavuus ilman, että jäsenvaltiot voisivat vaatia asianomaisilta henkilöiltä muiden kuin asiaan sovellettavissa direktiiveissä säädettyjen edellytysten noudattamista.

34 Näiden tutkintotodistusten tällaisen vastavuoroisen tunnustamisen takia kyseisten tutkintotodistusten tämän tuomion 23 ja 24 kohdassa mainitun periaatteen

mukainen tunnustaminen käy tarpeettomaksi, jos direktiivissä 93/16/ETY säädettyjen edellytysten kaltaiset edellytykset täyttyvät. Tällä periaatteella on kuitenkin edelleen tiettyä merkitystä tilanteissa, kuten Hocsmanin tapauksessa, joita tällaiset direktiivit eivät kata.

35 Kuten tämän tuomion 23 kohdassa todetaan, tällaisessa tilanteessa jäsenvaltion viranomaisten, joille yhteisön kansalainen on tehnyt sellaisen ammatin harjoittamista koskevan lupahakemuksen, jonka harjoittamisen aloittamisen edellytyksenä kansallisen lainsäädännön mukaan on tutkintotodistus tai tietty ammatillinen pätevyys tai tietynpituinen käytännön kokemus, on otettava huomioon kaikki tutkintotodistukset, todistukset ja muut kelpoisuutta osoittavat asiakirjat samoin kuin asianomaisen henkilön asian kannalta merkityksellinen kokemus, siten, että viranomaisten on verrattava näistä todistuksista ilmenevää pätevyyttä ja tätä kokemusta kansallisessa lainsäädännössä edellytettyihin tietoihin ja taitoihin.

36 Jos tutkintotodistusten ja niihin liittyvän ammattikokemuksen vertailun perusteella todetaan, että ulkomaisen tutkintotodistuksen osoittamat tiedot ja taidot vastaavat kansallisissa säännöksissä vaadittuja tietoja ja taitoja, vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten on myönnettävä, että kyseinen tutkintotodistus ja siihen mahdollisesti liittyvä ammattikokemus täyttävät kansallisten säännösten edellytykset. Jos vertailu sen sijaan osoittaa, että tiedot ja taidot vastaavat toisiaan vain osittain, toimivaltaisilla viranomaisilla on oikeus vaatia asianomaista henkilöä osoittamaan, että hän on hankkinut tiedot ja taidon, joista ei ole selvitystä (ks. vastaavasti em. asia Vlassopoulou, tuomion 19 ja 20 kohta ja em. asia Fernández de Bobadilla, tuomion 32 ja 33 kohta).

37 Pääasian oikeudenkäynnissä on kyseessä lääkäri, jonka argentiinalainen lääkärin perustutkintotodistus on tunnustettu kansallista tutkintotodistusta vastaavaksi eräässä jäsenvaltiossa, minkä johdosta hän on näin ollen voinut opiskella urologian erikoislääkäriksi tässä samassa valtiossa ja saada siellä urologian erikoislääkärin tutkintotodistuksen, jonka vastaavuus olisi yhteisöjen tuomioistuimelle esitettyjen asiakirjojen mukaan tunnustettu yhteisön oikeuden

nojalla kaikissa jäsenvaltioissa, jos myös perustutkintotodistus olisi annettu jossain jäsenvaltiossa.

38 Tämän jälkeen asianosainen on myös toiminut vastaanottavassa jäsenvaltiossa usean vuoden ajan laillisesti sillä erikoislääketieteen alalla, jolla hän juuri haluaa siellä jatkossa toimia itsenäisenä ammatinharjoittajana, mikä edellyttää, että asianomainen henkilö kirjataan vastaanottavan jäsenvaltion kansallisen lääkäriliiton rekisteriin ja että hänellä näin ollen on toimivaltaisten kansallisten viranomaisten antama lääkärin perustutkintotodistus tai sellaista vastaavaksi tunnustettu lääkärin perustutkintotodistus.

39 Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen ja tarvittaessa toimivaltaisten kansallisten viranomaisten tehtävänä on arvioida kaiken asiassa esitetyn selvityksen ja edellä olevien huomioiden perusteella, onko Hocsmanin tutkintotodistus hyväksyttävä vastaavaa ranskalaista tutkintotodistusta vastaavaksi. On tarkasteltava erityisesti sitä, onko Hocsmanin argentiinalaisen tutkintotodistuksen tunnustaminen espanjalaista lääketieteessä ja kirurgiassa suoritetusta yliopistotutkinnosta annettavaa todistusta vastaavaksi tehty sellaisten arviointiperusteiden perusteella, joita voidaan verrata niihin, joilla direktiivissä 93/16/ETY pyritään takaamaan jäsenvaltioille se, että ne voivat luottaa muiden jäsenvaltioiden antamien lääketieteen tutkintotodistusten laatuun.

40 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että perustamissopimuksen 52 artiklaa on tulkittava siten, että silloin, kun yhteisön kansalainen hakee tilanteessa, jota tutkintotodistusten vastavuoroiseen tunnustamiseen liittyvä direktiivi ei kata, oikeutta harjoittaa ammattia, jonka harjoittamisen aloittamisen edellytyksenä kansallisen lainsäädännön mukaan on tutkintotodistus tai tietty ammatillinen pätevyys tai tietynpituinen käytännön kokemus, kyseisen jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten on otettava huomioon kaikki tutkintotodistukset, todistukset ja muut kelpoisuutta osoittavat asiakirjat samoin kuin asianomaisen henkilön asian kannalta merkityksellinen kokemus, siten, että viranomaiset vertaavat näistä asiakirjoista ilmenevää päte-

vyyttä ja tätä kokemusta kansallisessa lainsäädännössä edellytettyihin tietoihin ja taitoihin.

Oikeudenkäyntikulut

41 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Ranskan, Espanjan, Italian, Alankomaiden, Suomen ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksille ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut Tribunal administratif de Châlons-en-Champagnen 23.6.1998 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

EY:n perustamissopimuksen 52 artiklaa (josta on muutettuna tullut EY 43 artikla) on tulkittava siten, että silloin, kun yhteisön kansalainen hakee tilanteessa,

jota tutkintotodistusten vastavuoroiseen tunnustamiseen liittyvä direktiivi ei kata, oikeutta harjoittaa ammattia, jonka harjoittamisen aloittamisen edellytyksenä kansallisen lainsäädännön mukaan on tutkintotodistus, tietty ammatillinen pätevyys tai tietynpituinen käytännön kokemus, kyseisen jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten on otettava huomioon kaikki tutkintotodistukset, todistukset ja muut kelpoisuutta osoittavat asiakirjat samoin kuin asianomaisen henkilön asian kannalta merkityksellinen kokemus, siten, että viranomaiset vertaavat näistä asiakirjoista ilmenevää pätevyyttä ja tätä kokemusta kansallisessa lainsäädännössä edellytettyihin tietoihin ja taitoihin.

Edward Moitinho de Almeida Gulmann

Puissochet Jann

Julistettiin Luxemburgissa 14 päivänä syyskuuta 2000.

R. Grass

kirjaaja

D. A. O. Edward

viidennen jaoston puheenjohtaja